

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucașfăruș”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșanu”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Viădeasa” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 7 Septembrie 1901.

Nr. 35.

Ordinațiuni referitoare la valuta nouă.

În un număr mai recent al „R. E.” am publicat unele dispozițiuni din nouele ordinațiuni date în chestiunea valutei de coroane; credem însă de interes pentru cetitorii noștri, a comunica întreg cuprinsul acestor ordinațiuni, cari trebuiesc să fie cunoscute în cercuri cât de largi.

O ordinațiune se referă la *serviciul de schimb al banilor*, încredințat Băncii austro-ungare, și s'a dat din partea ministrului reg. ung. de finanțe la 10 August 1901 sub Nr. 2283. Prin această ordinațiune Banca Austro-Ungară din bancă de caracter privat devine bancă mandatară a Statului, fiindcă agendele de schimb, proveđute până acum prin casierii și perceptoratele Statelor dualiste, cu începere din 1 Septembrie a. c. se vor îndeplini din partea centralelor Băncii austro-ungare din Viena și Budapesta, iar în Ungaria și din partea sucursalelor acesteia, și anume de cele din: Debrețin, Eszek, Fiume, Győr, Kassa, Cluj, Sibiu, Pozsony, Segedin, Timișoara și prin sucursala din Zagrab.

Această ordinațiune are următorul cuprins: În urma învoielii încheiate cu Banca Austro-Ungară, pe baza paragrafului 55 din statutele Băncii, se încredințează cu 1 Septembrie 1901 această bancă cu toate agendele de schimb monetar, îndeplinite până acum prin casierii de stat și prin perceptoratele reg. ungare.

Dela acest termin deci toate agendele de schimb monetar se vor îndeplini exclusiv prin Banca Austro-Ung. în contul statului, și anume prin Centrala Băncii Austro-Ungare din Budapesta, precum și prin sucursalele ei din Debrețin, Eszek, Fiume, Győr, Cluj, Sibiu, Pozsony, Segedin, Timișoara și Zagrab.

Indatorirea amintitei Bănci în afaceri de schimb în esență este aceeași, care o aveau pân' aci casierii de Stat, fiind obligată Banca a îndeplini acest serviciu conform regulamentului de până aci al casierilor de schimb ale statului.

Ministeriul de finanțe ungar își rezervă dreptul, ca în măsura recerută de împrejurări, să poată designa eventual prin ulterioare ordinațiuni și unele casierii de stat, precum și alte oficii, pentru îndeplinirea afacerilor de schimb monetar.

Toemai așa îi stă în drept și Băncii Austro-Ungare, ca întru cât va afla de lipsă, să poată autorisa și alte Bănci cu serviciul de schimb monetar.

Aceste locuri de schimb sunt a se face cunoscute la timpul seu pe calea publicității.

O a doua ordinațiune de dato 10 August 1901, sub Nr. 58.136, se ocupă cu *rescumpărarea tuturor biletelor de Stat* aflătoare astăzi în circulațiune, prin punerea în circulațiune a bancnotelor de 10 K emise prin Banca Austro-Ungară.

Prin această ordinațiune se dispune retragerea din circulațiune a biletelor de stat de fl. 5— și a celor de fl. 50—, cari formează datoria flotantă comună în suma de 224 milioane cor., înlocuindu-se prin punerea în circulațiune a 64 mil. cor. în piese de argint de câte 5 cor. și 160 mil. cor. în bilete de bancă de câte 10 cor. Când această operațiune va fi finalizată, vor dispăre total din circulațiune biletele de Stat, cu toate acestea însă biletele de bancă de 10, 100 și 1000 fl., precum și piesele de argint de fl. 1 rămânând și mai departe în circulațiune, nu vom scăpa de valuta mixtă. Sperăm însă, că până la expirarea termenului fixat pentru rescumpărarea biletelor de stat aflătoare în circulațiune, vor dispăre și biletele de bancă în valută-austriacă, căci ele îngreunează circulațiunea și calculul monetar. Terminul ultim pentru rescumpărarea biletelor de Stat de 5 și 50 fl. este fixat pe 31 August 1907, iar până la 28 Februarie 1903 vor fi admise drept plată în circulațiunea privată.

Această ordinațiune cuprinde următoarele puncte:

1. Emisiunea și schimbarea biletelor de stat de fl. 5 și 50 de valuta-austriacă se va sista definitiv cu 1 Septembrie 1901. Casierii de stat reg. ung. și oficiile nu mai sunt în drept a estrada astfel de bilete aflătoare în posesiunea lor, sau de cele ce vor mai incurge.

2. Obligamântul de a primi drept plată biletele de stat incetează cu 28 Februarie 1903. Aceste bilete de stat sunt a se primi în circulațiunea privată și în valoarea lor nominală, respective în valoarea de plată fixată prin art. de lege XVII:1892 § 22, în sensul căreia valoarea nominală a fiecărui fiorin este a se calcula cu două coroane — numai până la (inclusiv) 28 Febr. 1903.

3. Cassieriile de stat reg. ung. și oficiile, precum și cassieriile comune c. și reg. și oficiile sunt însă obligate a primi biletele de stat de fl. 5 și cele de fl. 50 drept plată până la 31 August 1903.

4. Biletele de stat de fl. 5 și fl. 50 reziliate se vor schimba dela 2 Septembrie 1901 în valoarea nominală — și nu contra bilet de stat, — *exclusiv* numai la Banca Austro-Ungară, și anume la centrala ei din Budapesta, precum și la sucursalele ei aflătoare în țările aparținătoare coroanei ungare.

5. Dela 1 Septembrie 1903 până la 31 August 1907 se vor primi biletele de stat de fl. 5 și fl. 50 drept plată legală numai la locurile de rescumpărare amintite în punct 4.

6. După 31 August 1907 nu se vor mai rescumpăra biletele de stat de fl. 5 și cele de fl. 50, iar dela expirarea acestui termen se stinge ori-ce drept la rescumpărarea acestor bilete de stat.

7. Pentru înlocuirea biletelor de stat în suma de 224 milioane coroane ce se vor retrage din circulațiune, s'au emis în urma ordinațiunii cu Nr. 16,728 din 8 Martie 1900 piese de argint de câte cinci coroane până la suma de 64 milioane coroane.

Banca Austro-Ungară, — întru executarea convențiunii încheiate cu regimul reg. ung. și a celui c. r. pe baza art. de lege XXXIV: 1899 referitor la emisiunea biletelor de stat, — încă va face o emisiune de bilete de bancă până la suma de 160 mil. coroane.

Banca Austro-Ungară, conform publicațiunii făcute deja, va începe cu liberarea biletelor de bancă de 10 coroane la 2 Septembrie 1901, și aceste bilete vor purta data de 31 Martie 1900 și firma Băncii Austro-Ungare.

Referitor la *biletele de bancă de 10 coroane* deteriorate, direcțiunea Băncii Austro-Ungare în ședința din 22 August a staverit următorul regulativ:

§ 1. Procedura este diferită, întru-cât deteriorarea a fost cauzată prin folosință, întâmplător sau intenționat. În casuri de controversă, se va admite o deteriorare întâmplătoare. § 2. Bancnotele usate, dar întregi se vor primi la toate institutele băncii în valoarea lor nominală. § 3. Bancnotele devenite întâmplător nefolosivere, se vor primi drept plată numai în cazul când nu se va trage la îndoială genuinitatea biletului. În cazul contrar se vor primi bancnotele respective pre lângă revers și se vor transpune la cassa centrală a băncii din Viena. În același mod se va procedea și în cazul că genuinitatea biletului întreg sau parțial apare dubie. § 4. Bancnotele, cari se par a fi dete-

riorate intenționat, dar nu sunt false, se vor rescumpăra contra restituirei de 10 fileri per piesă, ca spese de fabricațiune și manipulare. § 5. Bancnotele parțial deteriorate se vor rescumpăra numai cu suma ce se vine după părțile nevătămate. Biletele numai pe o parte deteriorate se vor taxa ca și cum ar fi deteriorate pe ambele fețe. § 6. Pentru fixarea sumei de despăgubire se va împărți bancnota într'o sută de pătrate, fie-care lat de 12 milimetri și înalt de 8 milimetri. § 7. Pentru fie-care pătrat ce nu este coperit până la cel puțin jumătate, se vor detrage 10 fileri din nominalul bancnotei. § 8. Biletele găurite sau acelea din cari s'au tăiat fășii, sau acelea cari sunt compuse din mai multe fășii, se vor rescumpăra imediat numai în cazul, că nu există suspiciunea unei înșelătorii. În atari casuri se va detrage pentru fie-care pătrat nedeplin coperit 10 fileri, prin urmare în total cel puțin o coroană. § 9. Note deteriorate în alt mod (putrede, roase de șoareci, etc.) ale căror pătrate nu se pot măsura, se vor primi pre lângă revers, și se vor trimite cassei centrale din Viena spre constatarea faptului, respective pentru staverirea sumei parțiale ce se va rebonifica. § 10. Rebonificarea se va face din partea institutului băncii, la care s'a fost depus biletul deteriorat și anume până la cel mult a doua zi de lucru (bine înțeles dela termenul când a sosit ordinul de rescumpărare dela centrala Băncii). § 11. În toate acele casuri, când partea interesată nu este mulțămită cu suma lichidată din partea respectivei sucursale, aceasta este obligată a trimite bancnota în stare neperforată la centrala din Viena pentru fixarea sumei de rebonificat. Această procedură nu mai are loc, îndată ce partea interesată a primit suma de desdaunare.

Măsuri preventive contra defraudărilor.

De câte-ori s'a răspândit în public scirea despre o malversațiune oarecare, comisă la banca sau la oficiul cutare ori cutare, — lucru, care la noi în țeară s'a întâmplat în timpul din urmă destul de des, har Domnului nu la instituțiunile românesci — tot de atâtea-ori în cercurile interesate, obiectul celor mai vii discuțiuni l'a format chestiunea, cum s'ar pute veni pe viitor astfel de abuzuri?

Urmarea a fost de regulă luarea de diferite măsuri pentru reformarea manipulațiunii interne; dacă escrocheria s'a făcut prin falsificarea de cecuri, primul lucru a fost reformarea manipulațiunii cecurilor; dacă un cassar a furat banii sau efectele (valorile) încredințate grijei sale, s'a introdus o controlă mai riguroasă a cassei; dacă s'au falsificat cupoane de scrisuri fonciare, a urmat pentru viitor imediat o scontrare minuțioasă până și a hârtiei destinate pentru scrisuri fonciare, etc. etc.

Măsurile acestea vor fi fost bune în felul lor, întrucât au îngreunat comiterea abuzurilor; căci este mai pre sus de îndoială că prin o controlă cu pricepere și conștientos aplicată se pot împedeca, eventual descoperi în timp scurt malversațiunile comise de *singuratici*; dar un mijloc atât de eficace și de perfect,

care să fie în stare a preveni escrocheriile *a două sau mai multe organe*, chemate a se controla reciproc, până acum nu s'a aflat și nici nu se va pute a afla.

Mijlocul cel mai eficace pentru prevenirea abuzurilor este sistemul preveniției psihologice.

Dacă vom face o revistă a funcționarilor, cari au păgubit în anii din urmă, prin manipulațiunile lor frauduloase diferitele instituțiuni, vom afla, că cei mai mulți din ei au lunecat pe calea păcatului în urma vieții lor ușuratic și destrăbălate. Modul cum s'au comis diferitele escrocherii, falsificațiuni și defraudări, este foarte diferit; motorul lor însă este aproape în toate casurile același. Cheltuieli exagerate, ce nu stau în raport cu venitele, jocuri de hazard, chefuri, femei; ca primă consecuență a acestora înglodirea în datorii, în urma cărora vânătoare după noroc pe la alergări de cai și la bursă, și dacă toate acestea rămân fără rezultat: furtul, escrocheria și defraudarea.

De aceea zădarnic se va exercia control acolo, unde abuzurile sunt deja în curgere; abuzurile s'ar pute preveni în mod eficace numai la începutul rului, când se fac observațiuni, că cutare ori cutare funcționar duce o viață atât de ușuratică și destrăbălată, își cheltuiesce paralele în așa mod, încât în cele din urmă, în mod fatal, trebuie să ajungă la totală ruină morală și materială.

Ar trebui enunțat principiul, că d. ex. funcționar de bancă nu poate fi și ca atare nu poate ocupa un post de încredere o persoană, care prin cheltuielile sale exagerate ce întrec venitele sale, prepară, așa dicând, terenul pentru comiterea ulterioară de abuzuri și defraudări. Fie respectivul un funcționar cât de bun, un bărbat de specialitate cât de excelent, un gentleman cât de corect, faptul că trăiește evident preste rangul său, că cheltuiesce evident preste salarul său și averea sa, ar trebui să fie motiv deajuns pentru disculpificarea lui de a pute administra din încrederea altora, ca funcționar de bancă, bani străini.

Ar trebui urmat exemplul americanilor, cari au început a fi în privința aceasta cât se poate de riguroși. Eată ce se poate citi într'un număr mai recent al diarului „New-Yorker Staats-Zeitung“:

„Eri s'a răspândit în oraș scirea, că „Deutsche Sparbank“ a dimis din serviciu pe câți-va funcționari ai sei. Ca totdeauna la astfel de ocațiuni, întreagă afacerea a fost exagerată și când un raportor al diarului nostru s'a prezentat la bancă, a primit atât dela casarul cât și dela secretarul băncii informațiunea, că nu s'a întâmplat absolut nimic, ce ar pute da publicului mare ansă la nedumeriri. *Trei funcționari au fost dimiși din serviciu încă înainte cu patru săptămâni, fiindcă frecventau o societate, care după părerea direcțiunii nu era corăspunzătoare poziției lor de funcționari de bancă.* Dealtmîntrelea expresiunea „dimitere“ este prea aspră, căci respectivii au fost provocați ași presenta demisiunea, ceea-ce s'a și făcut și primit. *In afacerile lor oficiale tinerii din cestiune nu s'au făcut culpabili de nimic.* Numele respectivilor ni s'a denegat din partea celor doi funcționari superiori, din considerare la viitorul celor depărtați. *Densii au accentuat apriat că singura cauză a dimiterii au fost rămășaguri încheiate de respectivii funcționari la alergări de cai și frecventarea de localuri în cari se practică jocurile de hazard.*

Raportorul s'a adresat după aceasta cătră președintele băncii, care s'a pronunțat asupra cauzei cum urmează: „Ca membrii în direcțiunea unei casse de păstrare suntem datori a supraveghia și vieța privată a funcționarilor nostri.

Cam înainte cu o lună am aflat, că trei tineri funcționari ai nostri, dintre cari unul era „receiving teller“, iar ceilalți doi contabili, umblă în astfel de societate, cu care noi nu puteam fi de acord. Nu am angajat polițiști secreți, ci foarte simplu am întreat pe tinerii respectivi, dacă informațiunile noastre sunt exacte? Densii n'au negat și așa le-am dat consiliul de ași presenta demisiunea. Aceasta s'a întâmplat înainte cu 4 săptămâni, și-au părăsit posturile și au mai primit și salarul complet pe o lună.

Față de oficiu și-au împlinit datorințele cu exactitate și consciențiositate și în privința aceasta nu le putem imputa nimic. Le dorim în cariera lor viitoare tot binele, dar când am știut odată în ce societate umblă, aceasta nu le-am putut erta“.

Aceasta rigurositate din partea direcțiunii băncii americane va păre multora ca o limitare a libertății personale, dar este pe deplin justificată, căci o preține interesul acționarilor, al deponenților și al creditorilor băncii, cu un cuvânt al tuturor acelor, cari pun la dispozițiunea acesteia capitalurile lor disponibile.

Dacă este a se ridica creditul unei bănci în afară, atunci conducătorii trebuie să caute a dovedi chiar și în alegerea personalului de administrație cea mai mare scrupulositate și precauțiune posibilă. Trebuie să se ia toate măsurile recerute pentru un control sistematic și cu pricepere exerciat, dar nu trebuie uitat nici aceea, că zădarnice sunt toate măsurile acestea, când se aliază la comiterea de abuzuri două sau mai multe organe. Cea mai bună măsură preventivă este, a declara poziția de funcționar de bancă incompatibilă cu cheltuielile exagerate și cu un mod de viață ușuratic, cari aduc pe respectivii în ispite. Caracterele tari, ce este drept, vor resista totdeauna astorfel de ispite; direcțiunea însă nu în toate casurile va fi în poziție a cunoaște pe deplin caracterul tuturor funcționarilor sei, deci își va îndeplini numai o datorință, când abstragând de ori-ce alte considerațiuni, va dimitte din serviciu pe aceia, cari cheltuiesc mai mult decât le sunt venitele.

Măsura aceasta este fără îndoială drastică, dar s'ar pute ameliora enunțându-se, că dimiterea va urma numai în cas de recidivă și după o admonițiune prealabilă. În modul acesta s'ar depărta din organismul băncilor, de bună vreme, elementele cari cu timpul ar pute deveni periculoase, institutele ar rămâne ferite de defraudățiuni și nu ar lipsi nici efectul moralisător, căci o admonițiune energetică și frica de ași perde postul ar reîntoarce pe mulți tineri pe calea cea bună.

JURISDICȚIUNE.

„Bon“ fără ordin. Față de posesorul unui bon, care nu sună la ordin, se pot ridica cu succes toate acele excepțiuni ce le-ar avé debitorul față de cel d'ântăi primitor al bonului, de oare-ce, precum dice curia regească sub Nr. 88/1901, numai un bon emis la ordin se poate privi ca o hârtie la portor.

*

Un rabat acordat acceptantelui se extinde și asupra celorlalți obligați cambiali, chiar și în cazul când creditorul cambial a dat acceptantelui un anumit rabat expres cu observarea, ca pentru aceasta pretenșiunea sa cambială să rămână nestirbită față de celelalte persoane de pe cambie (decisiunea curială sub Nr. 78/1901).

*

Posiția de drept a agentului de asigurări.

Cu privire la precisarea cercului de activitate al agentului, și cu deosebire al agentului de asigurări, jurisperdența noastră, precum se știe, n'a rezolvat în mod definitiv chestiunea: dacă agentul este a se privi ca plenipotentiat al șefului său, respective al societății de asigurare sau al clienței, adică al asiguraților. Această vacilare de păreri se invederează și din deciziunea curială Nr. 149/1901, în care se dice, că deși singur numai cunoașterea unei împrejurări retăcute în propunerea de asigurare, nu se poate pune în sarcina societății; cu toate acestea dacă agentul n'a însemnat această împrejurare în propunere, deși i s'a făcut declarațiunea respectivă, societatea nu se poate provoca cu succes la aceea, că împrejurarea aceasta a fost retăcută.

REVISTA FINANCIARĂ.**Situațiunea.**

Sibiu, 5 Septembrie 1901.

⊙ În săptămâna trecută iar au ajuns pe tapet evenimente de natură politică. Relațiunile din Orient au ocupat primul loc în sfera de interese. Conflictului dintre Franca și Poarta, ce e drept, nu-i s'a dat prea mare importanță; dar o impresiune mai rea a produs ținuta diferitelor foi unguresci (după cum se credea, la inspirațiunea ministrului de externe Conte Goluchovski) în contra direcțiunii politice orientale a Rusiei, cerând chiar suspendarea învoielii Austro-Ruse în chestiunea politice orientale. Când s'a observat însă că această ținută a ziarelor a fost numai o digresiune în favorul României, — s'au mai liniștit spiritele, cu atât mai vârtos, că nu se putea presupune o conturbare a păcii în Orient tocmai pe timpul călătoriei țarului prin Franca și Germania. Nici chiar întreruperea călătoriei prințului chinez la Basel n'a produs îngrijiri serioase.

În Berlin liniscea se pare pe deplin restabilită. Ici coala se mai anunță câte o întimplare neplăcută, că: vre-o societate pe acțiuni nu plătesce dividend, sau un dividend redus; din când în când se face câte o deținere, — ba acum câteva zile s'a sinucis chiar un mic speculant și din întemplantare chiar un contramineur. Dar aceste evenimente bagatele nu mai prind, fiindcă bursa a devenit nesimțitoare, — o schimbare de bun augur. Puțin repaos va avea efect bun asupra cursurilor destul de reduse, așa că numai evenimente extraordinare vor fi în stare să producă un baisse mai mare. O îmbunătățire radicală a situațiunii numai industria o poate produce.

La bursa din Viena încă domnesce o generală apatie. O animație a bursei ar fi în stare să o producă numai câțiva factori de mare importanță. La primul loc amintim situațiunea economică, care așteptă să primească un impuls de avânt în urma proiectelor de investițiune; dar până astăzi nu se resimte efectul, cu toate acestea însă se speră că acest impuls nu va lipsi în decursul lunilor de toamnă. Această speranță însă, după părerea unor cercuri, se pare a fi cam vagă, de oarece campania de toamnă, în urma recoltei mediocre, nu va arăta vre-o creștere însemnată în exportul de cereale. Pe de altă parte însă sunt alți rami comerciali cari au mai multe șanse de reușită. Situațiunea industriei germâne află o apreciere mai liniștită și această împrejurare este de netăgăduită importanță pentru țara noastră. Crisa din Germania, după cum am amintit în fruntea acestui raport, se pare că este

pe sfârșite, așa că evenimentele periculoase par a fi eschise din combinațiunea viitorului. O altă chestiune însă apasă asupra viitorului nostru economic, și aceasta este ținuta politică-vamală a Germaniei, care ne va sili să ne fixăm tariful vamal autonom, dela care va depinde și definitivă rezolvare a convențiunilor vamale și comerciale. Aceasta este o chestiune de importanță hotărâtoare pentru dezvoltarea economiei noastre politice, iar fazele prin cari va trece deslegarea acestei chestiuni, vor influența și asupra tirgului de valori.

Dacă vom ține cont de toate aceste momente, vom ajunge la rezultatul, că horizontul nu este lipsit de puncte întunecate, dar pe de altă parte sunt și unele momente, cari nu justifică o apreciere de tot pesimistă a situațiunii. O agravare mai mare a situațiunii nu este probabilă.

Ultimul conspect al Băncii engleze arată o nouă întărire a rezervei la Banca centrală, care a ajuns la mărimea ce de mulți ani nu s'a mai observat. Întărirea statusului nu se manifestează numai în rezervele Băncii, ci mai vârtos în raportul față de obligaminte. Începând deci în Anglia, centrul tirgului monetar internațional, saisonul de toamnă între auspicii atât de favorabile, cu toate că rezultatul recoltei a fost nemulțamitor în statele europene, putem aștepta cu oarecare liniște dezvoltarea situațiunii. Tendința prețului monetar din New-York nu prea denotă că s'ar afla în preajma transportului de produse. Unii scrutători ai vieții economice atribue această aparițiune uriașei cantități de efecte nou create în America în cursul acestui an, parte prin fundări nou și parte prin cotisațiunea întreprinderilor existând. Izvoare franceze evaluează suma acestora la 1'6 miliarde, din care mare parte împovărează băncile din New-York, iar altă parte este lombardată la bănci din London. Tirgul monetar din Paris s'a încordat încâtva. Se vorbea de un nou împrumut rusesc, ce se va contracta cu ocaziunea vizitei țarului. Din conspectul Bancii Austro-Ung. ese la iveală o întărire a stock ului de aur, și o nouă creștere a rezervei de bilete, cu toate că scontul privat a ajuns la nivelul etalonului oficial. Aceasta se atribuie împrejurării, că la băncile Vieneze incurg mari sume din Paris, prin ce ofertul francilor este așa de mare, încât a scumpit în mod însemnat reportul. Exportul Monarchiei se manifestă prin căderea cursului de devise în marce.

AGRICULTURĂ.**Situațiunea agricolă.**

În Ungaria. La 30 Aug. a. c. ministerul de agricultură a dat următorul raport despre situațiunea agricolă: În decada a treia a lunei Aug. timpul a fost schimbăcios; ploând adesea s'a putut ogori și întoarce, în unele locuri s'a și semănat între împregiurări favorabile. Rapița în cea mai mare parte a fost semănată, și în unele locuri a răsărit deja... *Cucuruzul* s'a dezvoltat binișor, îndeosebi soiurile mai târzii, cărora ploaia le-a ajutat foarte mult... Prospectele culesului în general sunt îndestulitoare... Soiurile timpurii de *cartofi* se scot. În unele locuri recoltele sunt foarte bune, în altele îndestulitoare, iar în altele foarte slabe... *Legumele și păstăioasele* au dat o recoltă bună... *Curechele* s'au dezvoltat bine în urma ploilor... Recolta *meiului* se face acum și ea este bună. *Inul și cânepa* au dat o recoltă mijlocie... *Tutumul* se recoltează în întreagă țara, cu un rezultat îndestulitor, în unele lo-

curi foarte bun. Și calitatea promite a fi bună... Prospecele recoltei *napilor* sunt indestulitoare, ale *plantelor de nutreț* mai mult slabe... *Otăvile* din livezi în partea cea mai mare sunt abia mijlocii... *Pășunile* s'au recules încâtva unde a plouat; în unele locuri însă și acum sunt de tot pleșuge. *Viile* în general promit o recoltă indestulitoare, în unele locuri bună... Prospecele recoltei *poamelor de toamnă* în parte precumpnitore sunt slabe și chiar rele.

*

Distribuire de premii pentru cai de prăsilă se va face în Sibiiu la 11 Sept. n. 1901. Pentru *iepe cu mânz* se vor distribui următoarele premii: 1 de K 70, 1 de K 60, 1 de K 50, 1 de K 40, 1 de K 30 și 2 de câte K 20. Pentru *mânze de 3 ani*: 1 premiu de K 50, 1 de K 40, 1 de K 30 și 3 de câte K 20. Pentru *mânzi nejugăniți și mânze de calitate eminentă sub 3 ani*: 1 premiu de K 40, 1 premiu de K 30 pentru un mânz de 2 ani, și altul de K 30 pentru o mânăz de 2 ani, 1 premiu de K 20 pentru un mânz de un an și altul de K 20 pentru o mânăz de un an, apoi încă un premiu de K 20. Afară de premiile în bani se vor mai distribui diplome de laudă.

Premiile în bani și diplomele de laudă se vor da numai exponenților din cottul Sibiiu, cari dovedesc că înșiși au crescut animalele expuse, sau că le au în posesiune de cel puțin 6 luni.

Presentarea animalelor trebuie să se facă în ziua sus numită până la 7^{1/2} oare a. m. în piața vitelor din Sibiiu. Spesele de transport, etc. le poartă exponentul. Trebuie prezentat pasaport de vite pentru fiecare animal, apoi atestat dela primăria comun., în care să se dovedească, că exponentul e de 6 luni proprietar al animalului expus, iar pentru iepe atestat că sunt mânzite.

Iepele trebuie să fie în vârstă de 4—9 ani, cu mânzi frumoși. Firesce, că atât iepele, cât și mânzele și mânzii trebuie să întrunească cerințele unor animale excelente și bune de prăsilă.

Premierea va fi sfârșită în numita zi la 10 oare a. m. Ea se va face din partea comisiunii pentru prăsitul cailor din cottul Sibiiu, în frunte cu presidentul ei dl comite suprem *Thalmann*.

COMERCIU.

Comerțul și industria noastră în anul 1900. Raportul camerei comerciale și industriale din Budapesta pe 1900, publicat zilele acestea pe lângă descrierea fidelă a referințelor economice din cercul seu, în partea generală arată curente dușmănoase comerțului și industriei, atacurile îndreptate contra lor din partea agrarilor. Din cuprinsul acestei părți extragem următoarele:

Comerțul și industria Ungariei, durere, au foarte mulți inimiți atât în țară, cât și în străinătate. Curente dușmănoase, deși uneori păreau amortite, n'au încetat aproape de loc a conturba armonia dintre diferiții factori ai economiei noastre.

Ca dovadă servească următoarele aparițiuni: *La furnisări publice pentru stat*, într-o cât e vorba de procurarea de articole industriale, este introdusă praxa de a publica concurs. Aceasta are de scop, respective urmare naturală, procurarea cât mai efitină a acelora prin concurența industriașilor și a furnisorilor.

lor. Dar când e vorba de furnisări de produse agricole d. e. pentru armată, atunci organele statului proced cu totul altfel. Atunci evită calea publicității, ba eschid chiar cercurile comerciale dela furnisări și le predau pe sub mână acestea direct cercurilor agricole, cari cu chipul acesta n'au să lupte cu nici o concurență și primesc furnisările cu prețuri avantajoase.

Până cand nu incetează sistemul de a măsura cu două feluri de măsuri, va exista în cercurile comerciale și industriale simțământul amar al nedreptății suferite.

Alt moment. Novela de lege referitoare la *regularea adunării de comande*, respective schimbarea §. 50 al legii industriale, urmărește între altele scopul, de a elibera pe industriași și comercianții din provincie de concurența mare a cercurilor străine — din capitala, austriacă — etc. și ale ușura cu chipul acesta în câtva existența. Efectul intenționat poate deveni iluzoriu, dacă — precum arată camera comercială din Pesta — întreg aparatul oficial adună nemijlocit comande în favorul asociațiilor agronomice. Prin aceasta asociațiunile agricole ar face concurență comercianților și așa scutul intenționat pe seama lor s'ar paralisa.

Este mai departe o lamentațiune constantă și îndreptățită, că încuviințarea de *favoruri de transport pe calea ferată* pentru mai multe articole agricole este împreună cu condițiuni, pe cari numai asociațiunile agronomice și marii proprietari le pot îndeplini și astfel numai acestia pot usa de aceste avantagii.

Cele mai adânci răni le cauzează comerțului acea talmăcire tendențioasă a *scopului asociațiunilor*, de a delătura formele actuale ale satisfacerii consumului și a exchide negoul de pe acest teren. O aparițiune de cea mai mare importanță în direcțiunea aceasta este *sporirea extraordinară a asociațiunilor de consum* mai ales în cei din urmă patru ani, în cari numărul lor s'a urcat la 377.

Membrii acestor asociațiuni se recrutează în cea mai mare parte din țerani, dileri, servitori, etc., așa dar din acele cercuri cari în patria noastră formează masa cea mai mare a consumenților. Aceste asociațiuni se bucură de multe favoruri: precum sunt libere de dare și de timbru, ba primesc chiar și împrumuturi dela stat fără interese, și așa comercianții sunt aduși în imposibilitatea de a concura cu ele, fiind-că pe seama lor nu există nimic din aceste avantagii.

Dar asociațiunile nu se mulțămesc cu avantajile amintite, acordate în interesul membrilor, ci extind afacerile lor, contrar dispozițiunilor clare ale legii, și asupra nemembrilor, făcând comerțului o concurență neiertată.

După-ce raportul înșiră pe larg toate aceste momente, menite a cauza comerțului daune simțitoare, cere dela stat să incete cu propagarea tendențioasă a formării de asociațiuni de consum sau cel puțin să acoarde și comercianților, cari contribuie în măsură însemnată la venitele statului și la celelalte sarcini publice, aceleși favoruri: scutire de dare și timbre, credite ieftine etc. Numai pe calea aceasta se poate ajunge restabilirea păcii economice conturbate, a cărei necesitate se accentuează din toate părțile.

COMUNICAȚIUNE.

Agenturi postale. Pentru a oferi populației dela țară avantajile unui serviciu postal regulat și expeditiv, administrațiunea postelor ung. a creat deja în anul trecut după modelul altor țeri instituțiunea poștarilor ambulanti (Landbriefträger). Ca o întregire necesară a acestei instituții s'a creat de curând prin ordinațiune ministerială instituțiunea de mult cunoscută în țerile apusene: a „agenturilor postale“, dându-se astfel la mai mult ca 10,000 comune, posibilitatea de a avé un serviciu postal regulat și fără a îngreuna prea mult bugetul statului.

Pentru început s'a restrins introducerea agenturilor la comunele, cari dovedesc trebuințe de comunicațiune corespunzătoare, printre cari se consideră în rândul prim acelea, în cari e sediul unui notar cercual, apoi acelea în cari este ocupat un număr mai mare de lucrători la o întreprindere industrială, dar și alte comune, în cari nu mai este de ajuns poștarul ambulant, pot cere ori când o agentură postală și pot fi sigure că li se va da.

Chiar și în cea mai de pe urmă comună se va găsi un om cu știință de carte necesară pentru a purta acest serviciu, care în străinătate se poartă gratuit ca un oficiu de onoare. Preotul, învățătorul sau chiar un econom mai învățat poate provede acest serviciu, mai ales că la noi va fi împreunat cu o remunerațiune care variază dela 120—360 coroane, după venitul curat al agenturii. În cazul cel mai rău se va însărcina notariul și cu acest oficiu, dacă va cere trebuința. Agentul postal are să depună un examen și o cauțiune de 100—200 coroane. Înainte de intrarea în serviciu, agentul are să depună jurământ că va păzi cu stricteță secretul epistolar, că și va împlini datoria credincios și cu conștiințioasă și că se va supune dispozițiilor autorității lui superioare. Agentura postală stă sub controlul nemijlocit al oficiului postal, la al cărui cerc aparține comuna. Ce privesc cerul de activitate al agenturii postale, trebuie amintit, că pentru public ea ține locul unui oficiu postal comun, cu restricțiunea, că înregistrarea expedițiilor de bani și de valori — a căror valoare nu poate trece peste 1000 coroane — se face la oficiul postal de control. Responsabilitatea pentru toate expedițiile mijlocite de agentură o poartă erariul. Reclamațiuni se pot face la agentură, dar rezolvirea urmează la oficiul de control. Această nouă instituțiune curând va câștiga întreagă simpatia populației dela țară prin serviciile ce-i aduce.

*

Favor pentru transportul de bucate. La cererea camerelor comerciale din Ardeal, ministrul de comerț a dispus, ca dela stațiunile ardeleni, cari sunt în depărtare de 400 kilometri dela Budapesta, să se calculeze o reducere de 10% pentru transporturile de bucate și păstăioase. Acest favor ține până la finea lunii Dec. a. c.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiu. Revenim asupra bilanțului semestral al primului nostru institut financiar încheiat cu 30 Iunie 1901 și publicat în Nr. 32 dela 17 August a. c. al Revistei noastre, prezentând cetitorilor noștri, în cifre

rotunde, diferențele în plus sau minus, ce se arată la singuraticile poziții ale bilanțului față de aceeași perioadă a anului 1900.

Crescere arată față de 30 Iunie 1900 următoarele poziții din *Active*: Cassa K 37,000— (starea K 62.904.76); Escompt K 271,000— (starea K 7.025.690.39); Imprum. hip. K 200,000— (starea K 5.207.319.75); Credite camb. cu acop. ipot. K 70,000— (starea K 1.715.417.50); Lombard K 47,000— (starea K 159.633.40); Realități (edificii și diferite realități de vânzare) K 120,000— (starea K 789.603.39); Efecte (proprie, acțiuni, efectele fond. de garanție al scris. fonc. și ale fondului de pensiuine) K 9000— (starea K 2.398.823.20); Diverse conturi debitoare K 2000— (starea K 360.604.54)

Decrescere se observă la: Bănci (Giro-Conto etc.) de K 45,000— (starea K 49.240.37); Credite de curent de K 623,000— (starea K 377.680.39); Credite personale K 5000— (starea K 1.639.246.64); Credite fixe și împrumuturi pe produse de K 10.000— (starea K 20.043.60). Totalul activelor este mai mare decât la 30 Iunie 1900 cu K 160,489.50 (starea K 19.818.353.55).

La *Passive* se remarcă următoarele schimbări: **crescere** la: Depozite spre fructificare K 192,000— (starea K 10.552.169.62); la Fondul de pens. K 23,000— (starea K 334.732.59); la Scrisuri fonc. K 277,000— (starea K 4.998.000—); la Reescompt K 144,000— (starea K 1.525.500.07).

Decrescere arată: Fondul special de rezervă K 27,000— (starea K 76.685.37); Scrisurile fonciare sortate K 89,000— (starea K 26.700—); Diverse conturi creditoare K 366,000— (starea K 226.460.88). Profitul net se presință cu K 128.781.20 și este cu K 3000— mai mare decât la 30 Iunie 1900.

Venitul brut al semestrului I 1901 se urcă la K 600,209.10 față de K 647,648.33 din același period al anului 1900.

Având în vedere desvoltarea considerabilă ce au luat la institutul acesta ramii principali de operațiune în primul semestru al anului curent, este de prevedut că bilanțul final al anului de gestiune 1901 va fi în ce privesc rezultatul cu mult superior anului precedent.

*

*
o

„Ardeleana“ institut de credit și de economii societate pe acțiuni în Orăștie a convocat pe 17 Septembrie a. c. la oarele 9 a. m. o *adunare generală extraordinară* pe lângă următorul program: 1. Aprobarea contractului încheiat cu nou alesul director (Dr. Aurel Vlad) și juriscunsult al institutului. 2. Alegerea unui membru în direcțiune în locul d-lui Ioan Mihaiu. 3. Eventuala întregire a comitetului de supraveghiare.

Acțiunile eventual dovedile de plenipotență sunt a se depune la cassa institutului cel mult până la 16 Septembrie n. a. c. la oarele 12 a. m.

*

„Bungărzana“ reuniune de credit și economii ca asociațiune în Bungard, despre a cărei existență mare parte din lumea noastră financiară numai din șirele acestea ia cunoștință, își publică bilanțul pe anul 1900 încheiat cu 31 Decembre 1900.

Activele conțin următoarele: Cassa K 1096.67; Imprumuturi cambiale și pe obligațiuni, cari ar fi bine să se separeze pe viitor, K 5182.09; Spese de fondare K 110—; Mobiliar K 216—. **Passive**: Părți fundamentale K 1680—; Interese dela părți fundamentale K 41.25; Depozite spre fructificare K 1873.11; Fond de rezervă K 36—; Creditori K 2737—; Interese anticipate pe 1901 K 47.40; Profit net K 190.—

Totalul activelor se cifrează cu K 6604.76, iar venitul brut cu K 499.47.

Bilanțul este subscris de d-nii: *Victor Mărginean*, president; *Nicolae Opris*, cassar; *Toma Ciora*, *Ioan Boiceanu* și *Nicolae Îmbăruș* membrii în direcțiune și de d-nii *Teodor Necșa*, *Ioan Modran*, *Ilie Crăciun* și *Nic. Cristea*, membrii ai comitetului de supraveghiere.

„*Ceres*“, societate comercială pe acțiuni. Conspectul operațiunilor din 1 Iuliu — 31 August 1901. *Debit*: Cassa K 16.264.80; Producte K 12.212.48; Cont-Curent K 16.802.16; Utensilii K 579.80; Diverse K 1.306.18; Spese K 345.44. *Credit*: Cassa K 14.782.05; Producte K 4.131.68; Cont-Curent K 14.044.77; Diverse K 6.452.36; Fond de rezervă K 100.—; Capital de acțiuni K 8000.—.

Rectificare. Termenul concursului pentru ocuparea postului de contabil la institutul de credit și economii „*Lucaferul*“ în Vêrșeț este **20 Septembrie** st. n. a. c. și nu 30 Septembrie, cum se publicase din eroare în Nr. 34 al „*Rev. Econ.*“; ceea-ce prin aceasta rectificăm.

Trageri la sorti.

Losuri ung. „Basilica“ d. a. 1886.

(Tragerea 33 de premii și amortisare din 2 Septembrie 1901).

A. Tragerea de premii:

Seria Nr.	Lire	Seria Nr.	Lire	Seria Nr.	Lire	Seria Nr.	Lire				
2	55	50	2572	46	50	4698	52	50	6546	63	50
330	69	100	2692	99	200	4706	89	50	6609	76	200
361	40	50	2735	72	50	4852	77	100	6719	66	100
487	36	100	2788	92	50	4858	28	100	6705	27	50
607	60	100	2800	28	50	4869	56	200	6831	44	50
632	7	1000	2816	28	50	4886	83	100	6843	46	50
717	95	100	2826	96	200	4922	78	200	6932	59	50
760	56	50	2917	26	20000	4951	32	200	6932	67	50
791	32	50	3162	16	100	5037	90	50	6994	99	200
959	88	50	3308	28	50	5178	62	100	7170	77	50
1028	52	100	3366	16	200	5217	23	50	7277	42	200
1176	32	50	3394	96	50	5231	58	100	7393	83	50
1177	11	200	3634	94	50	5351	17	100	7492	88	50
1264	88	50	3673	38	100	5798	55	100	7532	33	100
1369	72	1000	4007	48	50	5979	23	50	7589	29	50
1554	21	100	4193	17	100	6115	66	50	7627	62	50
1715	42	1000	4268	86	50	6196	97	100	7712	7	100
1727	58	50	4410	79	50	6268	13	50	7771	85	50
1956	26	50	4432	69	2000	6382	4	50	7796	34	200
2127	34	50	4456	2	100	6467	33	50	7876	57	50
2276	34	100	4513	48	50	6482	91	100	7916	92	100
2418	31	50	4530	15	50	6489	3	50	7938	22	50
2501	55	50	4672	9	50	6509	68	200	7952	26	200
2552	59	100.									

Rambursarea (minus 20%) ab 1 Novembre 1901. Cuponul de premii se reține, iar losul se restituie și participă la următoarele trageri de amortisare.

B. Tragerea de amortisare.

Au eșit la sorti următoarele 32 serii: 310 793 1088 1304 1342 1650 1726 1931 2315 2442 2732 2851 3191 3464 3805 3853 3938 4343 4354 4467 4502 5127 5450 5536 5613 5708 6080 6415 6598 6656 6922 7921.

Cele 3200 losuri din aceste serii se rescumpără ab 1 Nov. 1901 cu câte K 12.— Cuponul de premii se restituie și participă la următoarele trageri de premii.

Tragerea proxima la 31 Martie 1902.

Losuri ung. „Crucea Roșie“ de 5 fl.

(Tragerea 49 de premii și amort. din 31 Aug. 1901).

A. Tragerea de premii.

Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K				
103	75	2000	1736	34	50	3300	46	50	5102	12	50
173	45	1000	1756	10	50	3428	29	50	5193	61	100
226	2	100	1758	18	50	3448	71	50	5197	77	50
278	52	50	1811	93	50	3456	28	50	5285	15	100
353	98	50	1861	27	50	3590	82	200	5375	80	100
393	55	50	1867	15	200	3636	40	200	5516	92	100
605	30	50	1912	82	50	3646	59	100	5532	14	200
647	73	100	1999	69	1000	3930	16	50	6483	25	50
650	6	200	2046	96	50	4063	26	2000	6493	81	100
758	95	50	2198	81	100	4070	51	50	6518	74	100
759	57	50	2297	41	100	4210	58	50	6692	54	200
760	55	50	2403	96	50	4211	10	200	6894	66	100
771	4	100	2470	56	50	4220	74	50	6898	91	200
784	2	100	2489	27	100	4223	52	200	6993	100	50
784	47	50	2523	77	100	4266	50	50	7312	34	50
822	23	100	2544	57	50	4477	92	50	7396	81	50
922	38	50	2698	85	100	4606	66	50	7401	8	50
936	7	50	2707	4	50	4686	21	100	7554	25	100
944	95	50	2865	10	50	4722	95	50	7565	25	50
1063	21	50	3093	73	200	4730	44	200	7612	24	100
1159	89	50	3147	12	200	4843	90	100	7692	91	100
1428	9	50	3177	78	100	4856	71	200	7739	4	50
1606	46	50	3246	81	50	5070	84	100	7886	73	1000
1727	97	50									

Rambursarea (scutită de timbru și competențe) ab 1 Oct. 1901. Cuponul de premii se reține, iar losul se restituie și participă la unele trageri de amortisare.

B. Tragerea de amortisare.

Au eșit la sorti următoarele 43 serii: 296 343 485 492 580 1062 1207 1355 1437 1767 1929 2224 3250 3291 3294 3434 3449 3534 3664 3906 4048 4065 4302 4463 4662 4681 4809 5067 5547 5561 5570 5620 5655 5909 5991 6093 6223 6639 6998 7397 7494 7940 7961.

Cele 430 losuri din aceste serii se rescumpără ab 1 Oct. 1901 cu câte K 14.— Cuponul de premii se restituie și participă la următoarele trageri de premii.

Tragerea proxima la 1 Martie 1902.

Calendarul săptămânei.

(8—14 Septembrie st. nou).

Țile	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum.	8 (†) Naș. Mar.	26 Mcii Adrian și Nat.
Luni	9 Georgine	27 Cuv. Pimen
Mărți	10 Nicol. Tol	28 Cuv. Moise Arapul
Merc.	11 Prot	29 (†) Tăer. Cap. S. Ioan
Joi	12 Macedoniu	30 PP. Al. Ioan și Pav.
Vineri	13 Matern	31 Brâul Preac. Mariei
Sâmb.	14 Înălț. S. †	1 † Cuv. Sim. stâlp.

Terminele ultime pentru admin. dărilor și competențelor erariale.

Septembrie 14: Competințele de timbru pe August 1901 dela *Împrumuturile pe efecte (Lombard)* și pe *mărfuri*, fie acelea împrumuturi noue ori prolongiri, și anume: dela împrumuturi pe cel mult 4 luni după scala I, iar preste 6 luni după scala II (art. de lege XVI din 1869 § 10).

Competințele de timbru după scala II dela *anuitățile împrumuturilor ipotecare plătite în August 1901.*

Competințele de timbru dela acțiunile transe în luna *August 1901*, și anume la acțiunile nominative după scala II, la acțiunile la purtător după scala III. (Art. de lege XVI din 1869 § 7).

Trageri la sorti.

13 Septembrie: Losuri sârbesci (Tabac) (tr. de premii și serii).

Scadența cupoanelor.

13 Septembrie: Rentă urb. Bucuresci 1896 de 4½%.

15 Septembrie: Losuri Pálffy.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 4 Septembrie 1901.

Table with columns for exchange rates and values. Categories include: Datoria publică comună, Datoria publică austriacă, Datoria publică ungară, Alte datorii publice, Scrisuri fonciare și a. a., Losuri, and Valute.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 4 Septembrie 1901.

Table of commodity prices per 50 kg. Includes items like Grâu de Bănat, Tisa, Pesta, Alba-reg., Bacica, Secară, Orz, Ovės, Porumb, Rapiță, Untură de porc B.-Pesta, Slănină (clisă).

Bursa de București.

Cursul din 4 Septembrie 1901.

Table of financial instruments and interest rates. Includes items like Renta amort. 1881, Fonciare rurale, Scris. fonc. urb. București.

Advertisement for Băile Herculane (Mehadia). (Herkulesfürdő, Ungaria). Stațiune balneară internațională în Bănat. Includes text about amenities and location.

Prețul per bucată

Advertisement for Anuarul Băncilor Române. În editura Delegațiunii Băncilor Române au apărut: Problemele Reformei Băncilor, de Dr. C. Diaconovich. Pretul: broș. K 1.—, leg. K 1:50.